

**ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ
ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ
«ΕΤΟΣ 2010»**

Το έτος 2010 έχει ανακηρυχθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως «**Ευρωπαϊκό Έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού**», σύμφωνα με Απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹. Οι γενικοί στόχοι του Έτους 2010 είναι: «Αναγνώριση δικαιωμάτων», «Κοινή ευθύνη και συμμετοχή», «Συνοχή» και «Δέσμευση και συγκεκριμένη δράση». Οι δράσεις που θα αποσκοπούν στην επίτευξη των στόχων αυτών μπορούν να περιλαμβάνουν (α) διοργάνωση συναντήσεων και εκδηλώσεων (β) διεξαγωγή εκστρατειών ενημέρωσης, προβολής και διαπαιδαγώγησης και (γ) διεξαγωγή ερευνών και μελετών.

Οι γενικοί στόχοι του Έτους 2010 θα αποτελέσουν και τους 4 στόχους του Εθνικού Προγράμματος της Ελλάδας. Το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας είναι ο Εθνικός Εκτελεστικός Φορέας, αναλαμβάνοντας την επιμέλεια και τη διαχείριση της χρηματοδότησης του Έτους 2010.

Το Εθνικό Πρόγραμμα στην τελική μορφή του, μετά την ολοκλήρωση της διαβούλευσης, θα παρουσιαστεί στην Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων.

1. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

1.1 Οι προκλήσεις και η εθνική στρατηγική κατά της φτώχειας

Τα προηγούμενα έτη καταγράφηκαν υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης², σημειώθηκε βελτίωση στα ποσοστά απασχόλησης και μείωση στα ποσοστά ανεργίας. Εντούτοις, οι ωφέλειες των θετικών αυτών εξελίξεων δεν κατανεμήθηκαν ομοιόμορφα στο σύνολο του πληθυσμού. Τα ακανθώδη προβλήματα της ανισοκατανομής του εισοδήματος, των σχετικά χαμηλών ποσοστών απασχόλησης και της μειωμένης αποτελεσματικότητας των κοινωνικών πολιτικών εξακολουθούν να παραμένουν και αναμένεται να εμφανισθούν εντονότερα έχοντας ως καταλύτη την πρόσφατη οικονομική κρίση. Ως αποτέλεσμα, η κοινωνική αλληλεγγύη και συνοχή δοκιμάζονται. Η ενίσχυσή τους αποκτά επείγοντα χαρακτήρα, καθώς σημαντικός αριθμός ατόμων ζει στα όρια της οικονομικής ανασφάλειας και της κοινωνικής περιθωριοποίησης³.

Κύριες προκλήσεις για τη χώρα μας παραμένουν η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών του κοινωνικού κράτους, η επάρκεια και βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των κοινωνικών δαπανών, η διαχείριση των οικονομικών αναδιαρθρώσεων, η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου και η αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού.

Ειδικότερα στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης, αναδεικνύεται μια σειρά από συγκεκριμένες **προκλήσεις**:

- Η πρόσβαση όλων σε αξιοπρεπή απασχόληση, ιδιαίτερα των ευάλωτων ομάδων.
- Η ποιοτική αναβάθμιση της δημόσιας εκπαίδευσης και η απρόσκοπτη πρόσβαση όλων σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης/ κατάρτισης, με έμφαση στις ευάλωτες κοινωνικά ομάδες.
- Η προστασία της οικογένειας και η αντιμετώπιση της φτώχειας των παιδιών και των ηλικιωμένων.

- Η βελτίωση και πύκνωση των στοχευμένων δράσεων που απευθύνονται στα ΑμεΑ, τους μετανάστες και ομάδες κοινωνικά ευάλωτες λόγω πολιτισμικών χαρακτηριστικών.
- Η κάλυψη των ελλειμμάτων σε στατιστικά και διοικητικά δεδομένα που αποτυπώνουν την κοινωνική κατάσταση ευάλωτων ομάδων όπως τα ΑμεΑ και οι τοιγγάνοι. Αυτό συνδέεται άμεσα με την επίλυση του ζητήματος της μη ύπαρξης ενός κεντρικού μόνιμου μηχανισμού για την παρακολούθηση, αξιολόγηση και τον συντονισμό των πολιτικών.
- Η βελτίωση της διακυβέρνησης και την ουσιαστική εμπλοκή όλων των ενδιαφερομένων μερών

Στο πλαίσιο αυτό, **στη συνολική Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Κοινωνική Προστασία 2008-2010**, οι τρεις στρατηγικές κατευθύνσεις που διατυπώνονται για την επόμενη περίοδο αφορούν:

- Στην ενίσχυση του συντονισμού, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών στους τομείς του συστήματος κοινωνικής προστασίας, καθώς και της συμμετοχής των ενδιαφερομένων μερών.
- Στη διασφάλιση ενός αξιοπρεπούς κοινωνικο-οικονομικού επιπέδου διαβίωσης των ευπαθών ομάδων α) μέσω της αναβάθμισης των δεξιοτήτων τους και της ένταξής τους στην αγορά εργασίας και β) μέσω της εισοδηματικής και άλλης στήριξής τους
- Στη διασφάλιση της παροχής σε όλους τους πολίτες κοινωνικών υπηρεσιών υψηλού επιπέδου, ιδίως στην παιδεία, την υγεία, την κοινωνική ασφάλιση και την πρόνοια, μέσω του εκσυγχρονισμού τους.

Ειδικότερα, **στον τομέα της Κοινωνικής Ένταξης** η στρατηγική της χώρας μας για το 2008-2010, όπως αποτυπώνεται στο **Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη 2008-2010**⁴ (ΕΣΔΕΝ 2008-2010), περιλαμβάνει τέσσερις κεντρικές πολιτικές προτεραιότητες, οι οποίες αφορούν στην απασχόληση, την εκπαίδευση, την οικογένεια και τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, καθώς και την κοινωνική ένταξη συγκεκριμένων ομάδων, περισσότερο ευάλωτων λόγω προσωπικών ή πολιτισμικών χαρακτηριστικών:

- Προτεραιότητα 1: «Ενίσχυση της απασχόλησης και της ελκυστικότητας της εργασίας, ιδιαίτερα για τις γυναίκες, τους νέους, τους μακροχρόνια ανέργους και άλλες ομάδες σε δυσμενή θέση στην αγορά εργασίας».
- Προτεραιότητα 2: «Αντιμετώπιση της μειονεκτικής θέσης προσώπων και ομάδων όσον αφορά στην εκπαίδευση και την κατάρτιση».
- Προτεραιότητα 3: «Ενίσχυση της οικογένειας, με έμφαση στη φτώχεια των παιδιών, και στήριξη των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας».
- Προτεραιότητα 4: «Κοινωνική ένταξη των ΑμεΑ, των μεταναστών και ατόμων /ομάδων κοινωνικά ευάλωτων λόγω πολιτισμικών χαρακτηριστικών».

1.2 Η υφιστάμενη διοικητική διάρθρωση

(I) Οι Υπηρεσίες που θα εμπλακούν στην κεντρική επιμέλεια και τη διαχείριση της χρηματοδότησης του Έτους 2010, ανήκουν στο Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, τον Εθνικό Εκτελεστικό Φορέα του Έτους 2010:

- Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας, Τμήμα «Πολιτικών Κοινωνικής Προστασίας και ΕΣΔΕΝ» και Τμήμα «Ισότητας Ευκαιριών».
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου
- Μονάδα Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης

(II) Παράλληλα, θα αξιοποιηθεί ο υφιστάμενος θεσμός της Εθνικής Επιτροπής για την Κοινωνική Προστασία, στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι από Υπουργεία, Κοινωνικούς Εταίρους και, κατά περίπτωση, από μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, με σκοπό την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου για την καταπολέμηση της φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού.

2. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

2.1 Δραστηριότητες του ευρωπαϊκού έτους 2010

Προτεραιότητα θα δοθεί σε δραστηριότητες οι οποίες:

- Αφορούν τα άτομα ηλικίας έως 18 ετών και τις οικογένειες σε κίνδυνο φτώχειας, τους εργαζόμενους με επισφαλείς θέσεις εργασίας ή/και σε κίνδυνο φτώχειας, τα ΑμεΑ, τους ηλικιωμένους, τους τσιγγάνους, τους μετανάστες, τις περιφερειακές ανισότητες και τους θύλακες ανεργίας και φτώχειας εντός των αστικών περιοχών.
- Δημιουργούν προστιθέμενη αξία όσον αφορά τις επιδιώξεις του ΕΣΔΕΝ και τις προκλήσεις που αναφέρονται στην Ενότητα 1.1
- Εμπλέκουν άμεσα και ουσιαστικά τις ομάδες-στόχο τους, κινητοποιώντας τους και αναδεικνύοντας τις θέσεις τους.
- Ως κεντρικό στοιχείο τους, περιλαμβάνουν στον σχεδιασμό τους και στα επιδιωκόμενα αποτελέσματά τους την ευρεία δημοσιότητα
- Μεριμνούν ώστε όλες οι δράσεις που απευθύνονται στο ευρύ κοινό να είναι προσιτές σε όλους, ιδίως σε άτομα και ομάδες που βιώνουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.
- Σχεδιάζονται έτσι ώστε να παράξουν μόνιμα αποτελέσματα.
- Αξιοποιούν και αναπτύσσουν καλές πρακτικές που έχουν ήδη αναδειχθεί στο πλαίσιο των διαδικασιών της Ανοικτής Μεθόδου Συντονισμού για την Κοινωνική Προστασία και Κοινωνική Ένταξη, σε εθνικό ή κοινοτικό επίπεδο.

Για τη διευκόλυνση της ευρύτερης δυνατής συμμετοχής οργανώσεων και φορέων από την κοινωνία των πολιτών, κοινωνικών εταιριών και την τοπική αυτοδιοίκηση:

- Θα δίνεται προτεραιότητα στη χρηματοδότηση, υπό προϋποθέσεις, έργων προτεινομένων από εταιρικά σχήματα αποτελούμενα από μικρού μεγέθους (με βάση τον προϋπολογισμό τους) οργανώσεις / φορείς
- Θα πρέπει η κατανομή της χρηματοδότησης να είναι τέτοια ώστε να δοθεί προτεραιότητα σε δράσεις στις οποίες θα υπάρχει συμμετοχή των ατόμων που βιώνουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό και όχι σε συναντήσεις και ανταλλαγή απόψεων μεταξύ ειδημόνων.
- Θα προωθηθεί κατά προτεραιότητα η ισόρροπη ανάπτυξη δράσεων σε ολόκληρη την επικράτεια, ανάλογα πάντα με τις ανάγκες και τις συνθήκες που απορρέουν από τα χαρακτηριστικά των ομάδων-στόχων

2.1.α. Προώθηση των στόχων του ευρωπαϊκού έτους 2010:

A) «Αναγνώριση δικαιωμάτων» (*recognition of rights*): Στο πλαίσιο του στόχου αυτού το ευρωπαϊκό έτος μπορεί να περιλαμβάνει:

- Διοργάνωση συναντήσεων και εκδηλώσεων σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, με τη συμμετοχή και των ατόμων σε επισφαλή κατάσταση. Οι δραστηριότητες αυτές θα πρέπει να προσφέρουν σε όλους (ΜΚΟ, σχολεία, πανεπιστήμια, ΚΕΠ, ΚΠΑ, δημόσιοι φορείς, επιχειρήσεις, Εκκλησία, πολιτικά κόμματα, κλπ.) το βήμα για διάλογο γύρω από συγκεκριμένες δράσεις, με στόχο να ενισχυθεί η ευαισθητοποίηση του κοινού, των τοπικών και περιφερειακών αρχών, αλλά και των πολιτικών, σχετικά με την κατάσταση των ατόμων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και την αναγνώριση από όλους του θεμελιώδους δικαιώματος των ανθρώπων αυτών να ζουν με αξιοπρέπεια και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία.
- Εκπόνηση μελετών, αξιοποίηση διαθέσιμων δεδομένων και διενέργεια στατιστικών ερευνών από κρατικούς (ΕΣΥΕ, ΙΜΕΠΟ, ΙΚΠΑ, ΠΑΕΠ, ΚΕΘΙ, κλπ.) ή μη φορείς. Στόχος η καλύτερη αποτύπωση των κοινωνικών χαρακτηριστικών ευάλωτων ομάδων πληθυσμού (πχ τσιγγάνοι, ΑΜΕΑ), περιοχών που πλήττονται από τη φτώχεια, καθώς και η ενδεχόμενη υιοθέτηση νέων κοινωνικών δεικτών .
- Αξιοποίηση από τον κρατικό μηχανισμό των αποτελεσμάτων μελετών και δημοσίου διαλόγου με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των υφιστάμενων πολιτικών, μέσω δημιουργίας ή βελτίωσης μηχανισμών διάγνωσης και στόχευσης, καθώς και διερεύνησης της δυνατότητας διασφάλισης αξιοπρεπούς διαβίωσης για όλους πχ μέσω της θεσμοθέτησης κάποιας μορφής Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος.
- Διεξαγωγή εκστρατειών ενημέρωσης, κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης και χρηματοδότηση έργων στο πλαίσιο καθιερωμένων πολιτιστικών εκδηλώσεων με στόχο την άρση των στερεοτύπων σχετικά με το γιατί και το πώς γίνεται κανείς φτωχός και την καταπολέμηση του στιγματισμού των ανθρώπων που βρίσκονται σε κατάσταση φτώχειας και αποκλεισμού. Πρέπει να γίνει ευρέως κατανοητό ότι η φτώχεια είναι κυρίως απόρροια της οργάνωσης της κοινωνίας και πρωτίστως της διανομής των πόρων και των κοινωνικών αγαθών (χρηματικοί πόροι, πρόσβαση στη στέγη, στην υγεία, στην παιδεία και σε άλλες οικονομικές, κοινωνικές ή πολιτιστικές υπηρεσίες).
- Συμβολή στη βελτίωση της λειτουργίας των υφιστάμενων δομών και υπηρεσιών ενδεικτικά, μέσω
 - εκπαίδευσης προσωπικού (πχ ταχύρυθμα σεμινάρια)
 - κωδικοποίησης και διανομής των παρεχόμενων προς τον πολίτη δυνατοτήτων και υπηρεσιών
 - ενεργοποίηση και ενίσχυση του θεσμού του διαμεσολαβητή (πχ διαπολιτισμικός διαμεσολαβητής)προκειμένου να ενισχυθεί η ενημέρωση, αλλά και να διασφαλιστεί η πρόσβαση των ανθρώπων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, στα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά δικαιώματα, καθώς και σε υπηρεσίες γενικού συμφέροντος και σε επαρκείς πόρους.
- Συμβολή στη βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των υφιστάμενων προγραμμάτων και πρωτοβουλιών για την καταπολέμηση της φτώχειας μέσω ενεργειών ενίσχυσης της επικοινωνίας και συνεργασίας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

B) «Αίσθημα κοινής ευθύνης και συμμετοχή» (*Shared responsibility and participation*): Στο πλαίσιο του στόχου αυτού το ευρωπαϊκό έτος μπορεί να περιλαμβάνει:

- Ενθάρρυνση πρωτοβουλιών αλληλεγγύης διαφόρων μορφών και δράσεων ακτιβισμού για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού από την κοινωνία των πολιτών, την τοπική αυτοδιοίκηση κλπ., ώστε να δοθεί η ευκαιρία σε όλους τους πολίτες να συμβάλλουν. Στήριξη εθελοντικών ενεργειών με έμφαση στη συμμετοχή των ίδιων των ανθρώπων που έχουν βιώσει ή βιώνουν τη φτώχεια.
- Ενεργοποίηση ατόμων και φορέων σε τοπικό επίπεδο (Δήμοι, ΜΚΟ κλπ.) για τη σύσταση ομάδων δράσης, οι οποίες θα υλοποιήσουν ενέργειες σύμφωνα με τις ανάγκες κάθε περιοχής, αλλά και με τις προτεραιότητες και κατευθύνσεις της ΕΕ για το έτος 2010. Ομάδες δράσης θα μπορούν να συσταθούν και σε περιοχές όπου δεν υπάρχουν φαινόμενα φτώχειας, αλλά μπορούν να παρέχουν οριζόντια υποστήριξη ή/και να υιοθετήσουν μια περιοχή με έντονα προβλήματα φτώχειας.
- Διαμόρφωση από την περιφερειακή και τοπική αυτοδιοίκηση «Περιφερειακών και Τοπικών Σχεδίων Δράσης» για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Ανάδειξη εθνικών και διεθνών καλών πρακτικών -πχ. μέσω συνεργασίας με τα ΜΜΕ- με στόχο την υπέρβαση των προβλημάτων που εμποδίζουν τη συμμετοχή των ανθρώπων στις κοινωνικές διεργασίες (πχ Μικροπιστώσεις, κοινωνική οικονομία).
- Ενημέρωση -μέσω στοχευμένων ημερίδων, διανομής υλικού κλπ- των κοινωνικών εταίρων, των εργαζομένων στα ΜΜΕ και στις ΜΚΟ, των δημοσίων υπαλλήλων, της Εκκλησίας, των πολιτικών κομμάτων, με σκοπό τον εμπλουτισμό των γνώσεών τους για τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, την ενίσχυση της ικανότητάς τους να αντιμετωπίζουν θέματα σχετικά με τη φτώχεια και την ενθάρρυνσή τους να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Αξιοποίηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης για τους σκοπούς του έτους. Χαρακτηριστικά αναφέρεται η συμμετοχή των επιχειρηματικών και κοινωνικών εταίρων σε δραστηριότητες με στόχο την επάνοδο ανέργων στην εργασία.
- Δημιουργία συνθηκών δημόσιου διαλόγου, καθώς και διερεύνηση της δυνατότητας δημιουργίας σταθερής δομής διαλόγου (forum) μεταξύ φορέων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, αξιοποιώντας την εμπειρία των συμμετοχικών μοντέλων (πχ. Ανοιχτή Μέθοδος Συντονισμού).
- Προώθηση της συνεργασίας και της ανταλλαγής καλών πρακτικών σε βαλκανικό επίπεδο.

Γ) Συνοχή (Cohesion): Στο πλαίσιο του στόχου αυτού το ευρωπαϊκό έτος μπορεί να περιλαμβάνει:

- Διοργάνωση εκδηλώσεων και εκστρατειών που θα απευθύνονται σε οργανώσεις και τομείς που δεν δραστηριοποιούνται κατά κανόνα στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, έτσι ώστε να γίνουν κατανοητά τα οφέλη για όλους μιας κοινωνίας χωρίς φαινόμενα φτώχειας και αποκλεισμού.
- Πρωτοβουλίες για τη διάδοση του μηνύματος ότι η εξάλειψη της παιδικής φτώχειας και η αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών αποτελούν παρακαταθήκες για μια βιώσιμη και συνεκτική κοινωνία.
- Ευαισθητοποίηση σχετικά με διαστάσεις της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού που χρήζουν άμεσης προσοχής (άστεγοι, εργαζόμενοι φτωχοί, κλπ).
- Παρότρυνση και ενεργοποίηση των αρμόδιων φορέων στους τομείς της απασχόλησης, εκπαίδευσης, κατάρτισης και υγείας, μέσω της συμμετοχής του σε σεμινάρια αμοιβαίας μάθησης και της ενεργού εμπλοκής τους σε διάλογο.
- Υποστήριξη σε μειονεκτούσες περιφέρειες, σε περιοχές με μόνιμα διαρθρωτικά μειονεκτήματα, σε περιοχές που έχουν πληγεί πρόσφατα από αποβιομηχάνιση ή

βιομηχανική μετατροπή, πχ. μέσω της εκπόνησης πλοτικών σχεδίων περιφερειακής και τοπικής δράσης για την κοινωνική ένταξη, από κοινωνικούς εταίρους, ΜΚΟ κλπ.

- Προβολή των κοινοτικών και εθνικών προγραμμάτων και μηχανισμών προώθησης της κοινωνικής συνοχής και της αειφόρου ανάπτυξης .

Δ) Δέσμευση και συγκεκριμένη δράση (*Commitment and concrete action*): Στο πλαίσιο του στόχου αυτού το ευρωπαϊκό έτος μπορεί να περιλαμβάνει:

- Επιβεβαίωση των δεσμεύσεων της χώρας, όπως αυτές έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο του ΕΣΔΕΝ, του ΕΠΜ και του ΕΣΠΑ 2007-2013 και αποτυπώνονται στους αντίστοιχους στόχους⁵.
- Προβολή τόσο των δεσμεύσεων διεθνών οργανισμών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και των δεσμεύσεων της χώρας (πχ. μέσω συνεργασίας με τα ΜΜΕ, ενημέρωσης σε σχολεία κλπ), όσον αφορά την συμβολή τους στην εξάλειψη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Διάδοση του μηνύματος ότι οι πολιτικές δεσμεύσεις της χώρας είναι δεδομένες και πρέπει να οδηγήσουν σε συγκεκριμένες δράσεις, διαφοροποιημένες ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες των ομάδων που βρίσκονται ή απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό

2.1.β. Αναμενόμενα αποτελέσματα των δράσεων και αντίκτυπος του εθνικού προγράμματος

Η σημαντικότητα της ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και συμμετοχής αναγνωρίζεται ως καθοριστικός παράγοντας για την επιτυχία των επιδιώξεων των πολιτικών κοινωνικής ένταξης⁶. Στο πλαίσιο αυτό, από το Έτος 2010 θα επιδιωχθεί να υπάρξει σημαντική συνεισφορά στα ακόλουθα.

A) Ως προς τα άτομα που βιώνουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό

- Να ακουστεί και να εισακουστεί η φωνή τους
- Ουσιαστική εμπλοκή σε δραστηριότητες που τους αφορούν
- Ενθάρρυνση, ενεργοποίηση και ενεργό συμμετοχή στις κοινωνικές διεργασίες
- Άμβλυση των όποιων προσκομμάτων αντιμετωπίζουν στην πρόσβασή τους σε υπηρεσίες και αγαθά.

B) Ως προς την Πολιτεία

- Απόκτηση γνώσης και κατανόησης από τους δημόσιους λειτουργούς, που έρχονται σε άμεση επαφή με ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, των πολυδιάστατων φαινομένων της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
- Αναγνώριση από τους σχεδιαστές πολιτικών ότι τα ζητήματα της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σχεδόν στο σύνολο των πολιτικών
- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δράσεων κοινωνικής ένταξης
- Προσπάθεια κάλυψης των ελλειμμάτων στη διακυβέρνηση και τη διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών, με σκοπό την ενεργό εμπλοκή τους.
- Κάλυψη κενών στη χαρτογράφηση και καταγραφή των κοινωνικών χαρακτηριστικών ευάλωτων ομάδων, καθώς και των περιφερειακών ανισοτήτων, όσον αφορά στα ζητήματα φτώχειας και κοινωνικής ένταξης.

Γ) Ως προς το ευρύτερο κοινό

- Ανάδειξη του ζητήματος του οφέλους για όλους από την επιτυχή διαχείριση των προβλημάτων φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού
- Κινητοποίηση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, με αντίκτυπο την αυξημένη πίεση προς τους πολιτικούς ούτως ώστε τα ζητήματα κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής ένταξης να τοποθετηθούν ψηλά και έμπρακτα στην πολιτική ατζέντα
- Αλλαγή συμπεριφορών και στάσεων, και άρση των στερεοτύπων, με σκοπό την ενεργή συμμετοχή στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως σε τοπικό επίπεδο
- Εποικοδομητικός δημόσιος διάλογος, με αντίκτυπο στις δημόσιες πολιτικές, όσον αφορά στην προώθηση νέων μεθόδων, βελτίωση των υφιστάμενων πρακτικών και ανάδειξη νέων πεδίων προς εστίαση.

2.2 Η επικοινωνιακή στρατηγική

Πυρήνας της επικοινωνιακής στρατηγικής για το Ευρωπαϊκό έτος είναι η ανάδειξη της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού ως θέμα που δεν αφορά μόνο την Ευρωπαϊκή Ένωση ή τις κυβερνήσεις των κρατών, τοπικές ή περιφερειακές αρχές, αρμόδια στελέχη δημοσίων ή ιδιωτικών φορέων, τα άτομα που πλήττονται από τη φτώχεια ή τους εκπροσώπους τους. Είναι θέμα που αφορά όλους μας καθώς αποτελεί προϋπόθεση κοινωνικής ευημερίας.

Κατά συνέπεια, γενικός επικοινωνιακός στόχος, είναι να ενημερωθούν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και κάθε πολίτης ξεχωριστά, ώστε να ενεργοποιηθούν ως προς τις δράσεις και πρωτοβουλίες που πρέπει να αναληφθούν σε κάθε επίπεδο.

Στο πίνακα που ακολουθεί απεικονίζονται σχηματικά οι ειδικοί επικοινωνιακοί στόχοι που εξυπηρετούν το γενικό στόχο και η σχέση τους με τις αντίστοιχες επικοινωνιακές στρατηγικές και άξονες δράσεις. Μετά την έγκριση του Προγράμματος, η επικοινωνιακή στρατηγική θα εξειδικευθεί σε Σχέδιο Δράσης που θα περιλαμβάνει αναλυτικό σχεδιασμό και προγραμματισμό των δράσεων δημοσιότητας ανά ομάδα στόχο.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΗΣ
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 2010 ΩΣ «ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΕΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ»	Χρήση ενιαίας ταυτότητας σε κάθε επικοινωνιακή δράση	Σχεδιασμός λογοτύπου και κεντρικού μηνύματος
		Δημιουργία επιμέρους μηνυμάτων που αντιστοιχούν στους στόχους του Έτους
		Παραγωγή προδιαγραφών χρήσης επικοινωνιακής ταυτότητας για κάθε επικοινωνιακό εργαλείο που θα αξιοποιηθεί από τον ΕΕΦ ή άλλους φορείς
	Αξιοποίηση επικοινωνιακών εργαλείων που θα σχεδιαστούν σε κοινοτικό επίπεδο	
	Διοργάνωση επετειακών εκδηλώσεων	Εναρκτήρια εκδήλωση, πρόγραμμα εκδηλώσεων για τη διεθνή ημέρα καταπολέμησης της φτώχειας
ΑΥΞΗΣΗ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	Διευκόλυνση της πρόσβασης των πολιτών στην πληροφόρηση σχετικά με τους στόχους και τις δράσεις του Ευρωπαϊκού Έτους	Δημιουργία ηλεκτρονικού κόμβου ενημέρωσης (ιστοσελίδα στο internet)
		Διαφημιστική και ενημερωτική εκστρατεία στα ΜΜΕ
		Μαζική προώθηση ενημερωτικού υλικού
	Αξιοποίηση πολλαπλασιαστών πληροφόρησης	Ενίσχυση σχέσεων με δημοσιογράφους
		Συνεργασία με την Αντιπροσωπεία της Επιτροπής στην Ελλάδα. Αξιοποίηση των δικτύων δημοσιότητας των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ
		Προβολή μέσω εντύπων και ιστοτόπων φορέων που ασχολούνται με την κοινωνική ένταξη
ΑΥΞΗΣΗ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ	Δημιουργία συνθηκών δημοσίου διαλόγου	Συνεργασία με ΜΜΕ για την τοποθέτηση του θέματος της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην ειδησεογραφική και ενημερωτική agenda τους
		Διοργάνωση συναντήσεων μεταξύ κοινωνικών εταιρών, επιχειρηματικών φορέων, τοπικών αρχών

	Ανάδειξη μέτρων καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού	Προβολή καλών πρακτικών σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο
		Προβολή εθελοντικών οργανώσεων και δράσεων
		Συνεργασία με δίκτυα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης
	Αξιοποίηση συγκεκριμένων προσώπων ή φορέων ως όχημα πολλαπλασιαστικής διάδοσης των αρχών του Ευρωπαϊκού Έτους	Χρήση «πρεσβευτών καλής θέλησης»
		Συνεργασία με αθλητικούς, καλλιτεχνικούς, επιστημονικούς φορείς
		«Εκπαίδευση» δημοσιογράφων στα θέματα φτώχειας
	Ειδικές επικοινωνιακές ενέργειες ανά ομάδα στόχο	Κατόπιν εξειδίκευσης

2.3 Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου

Στο πλαίσιο του εθνικού σχεδιασμού για την κοινωνική προστασία και την κοινωνική ενσωμάτωση, η ενίσχυση της απασχόλησης και της ελκυστικότητας της εργασίας για τις γυναίκες, η αντιμετώπιση της μειονεκτικής τους θέσης, όσον αφορά την εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και η ενίσχυση της οικογένειας, συνιστούν πολιτικές προτεραιότητες καθότι μειώνουν ουσιαστικά τον κίνδυνο της φτώχειας. Η προώθηση της ισότητας ανδρών και γυναικών αποτελεί προτεραιότητα και για το ευρωπαϊκό Έτος, τόσο κατά τη διαβούλευση, όπου θα συμμετέχουν εκπρόσωποι φορέων για θέματα που αφορούν τις γυναίκες, όσο και κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων. Στη δε ομάδα έργου που συστάθηκε για την υποστήριξη της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Έτους, οι γυναίκες εκπροσωπούνται σε ποσοστό μεγαλύτερο του 60%.

2.4 Προσβασιμότητα των δράσεων

Οι δράσεις θα έχουν δημόσιο, ανοιχτό και ελκυστικό χαρακτήρα για όλους ανεξαρτήτως ηλικίας, οικονομικής κατάστασης, εθνοτικής καταγωγής κλπ, ενώ θα λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα για τη δυνατότητα πρόσβασης των ΑΜεΑ. Η προσβασιμότητα των δράσεων θα επιτευχθεί:

- Με την υλοποίηση πολλαπλών εναρκτηρίων εκδηλώσεων στο σύνολο της χώρας και με τοπικό χαρακτήρα έτσι ώστε όσο το δυνατόν περισσότεροι πολίτες να ενημερωθούν για τους στόχους και τις δράσεις του έτους.
- Με την αξιοποίηση των μέσων μαζικής επικοινωνίας και τρόπων διάδοσης / διαφήμισης, που είναι ευρείας αποδοχής και χρήσης.
- Με την υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των φορέων και των ατόμων που έρχονται σε άμεση επαφή με τις ομάδες στόχου του έτους έτσι ώστε να επιτευχθεί η βελτίωση της προσβασιμότητας των ομάδων στόχου στις προσφερόμενες παροχές και υπηρεσίες.
- Με την ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών και των οργανώσεών τους, ώστε να συμβάλλουν, σε οποιοδήποτε βαθμό και με οποιοδήποτε τρόπο, στο να γίνει

κατανοητό από όλους ότι η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι επιζήμιοι για την ευημερία των πολιτών.

3. ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

3.1 Ενδιαφερόμενα μέρη

Βλ. λίστα αποδεκτών στο Παράρτημα

3.2 Η διαδικασία διαβούλευσης

Το Σχέδιο του Εθνικού Προγράμματος θα αποσταλεί στα ενδιαφερόμενα και εμπλεκόμενα μέλη ως βάση της διαβούλευσης, η οποία θα διεξαχθεί με διττό τρόπο:

Α) Σύγκληση της Εθνικής Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας με διευρυμένη σύνθεση (μέλη της Επιτροπής και αντιπροσωπευτικές ΜΚΟ) με θέμα την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με το περιεχόμενο του Εθνικού Προγράμματος.

Β) Συγκέντρωση απόψεων και προτάσεων από τα ενδιαφερόμενα μέρη (δημόσιοι φορείς, Οργανώσεις Κοινωνίας των Πολιτών, συμπεριλαμβανομένων οργανώσεων που εκπροσωπούν/στηρίζουν άτομα σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού).

Μέσα από τη συγκεκριμένη διαδικασία διαβούλευσης εμπλέκονται ενεργά οι κοινωνικοί εταίροι και οι άλλοι φορείς στη διαμόρφωση του Εθνικού Προγράμματος, ώστε αυτό να αντικατοπτρίζει, όσο το δυνατόν καλύτερα, τις κοινωνικές ανάγκες.

Επιπλέον αναμένεται να ενισχυθούν τα δίκτυα συνεργασίας και πληροφόρησης που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο άλλων διαδικασιών, όπως η εκπόνηση του ΕΣΔΕΝ, στον τομέα της κοινωνικής προστασίας και ένταξης.

4. ΟΡΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

4.1 Πρόσκληση υποβολής προτάσεων, κριτήρια ανάθεσης, διαδικασία επιλογής κλπ.

Οι δράσεις θα υλοποιηθούν από τον Εθνικό Εκτελεστικό Φορέα (ΕΕΦ) αλλά και από άλλους φορείς, σύμφωνα με τους κανόνες του εθνικού και του κοινοτικού δικαίου. Ειδικότερα, ο ΕΕΦ θα υλοποιήσει μέρος των δράσεων ενημέρωσης (όπως την εναρκτήρια εκδήλωση, την εκδήλωση κλεισίματος του Ευρωπαϊκού Έτους, τη δημιουργία ενημερωτικών φυλλαδίων κλπ), καταρτίζοντας συμβάσεις προμήθειας αγαθών και παροχής υπηρεσιών. Οι υπόλοιπες δράσεις θα υλοποιηθούν από άλλους φορείς, κατόπιν δημοσίευσης Πρόσκλησης από τον ΕΕΦ για υποβολή ολοκληρωμένων σχεδίων δράσης και εν συνεχεία με την έκδοση αποφάσεων επιχορήγησης και την κατάρτιση των σχετικών συμβάσεων με τους φορείς που θα επιλεγούν. Οι λεπτομέρειες, όσον αφορά τα χαρακτηριστικά των φορέων υλοποίησης των δράσεων αλλά και τους όρους υποβολής σχεδίων δράσης, θα καθορισθούν με

Κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, η οποία θα καθορίζει το Σύστημα Διαχείρισης, Παρακολούθησης, Αξιολόγησης και Ελέγχου Δράσεων για το Ευρωπαϊκό Έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Τα κριτήρια, τα οποία θα εξειδικεύονται στο Σύστημα Διαχείρισης, θα περιλαμβάνουν οπωσδήποτε τη συνάφεια της πρότασης με τους στόχους, τις προτεραιότητες, τις προτεινόμενες δραστηριότητες και τα αναμενόμενα αποτελέσματα του Εθνικού Προγράμματος για το έτος 2010, την πληρότητα και τον ρεαλισμό της αποτίμησης του κόστους, την περιφερειακή διάσταση της δράσης, την τεκμηρίωση της επιλογής των προτεινόμενων ενεργειών, την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, την καινοτομία της δράσης, την προσβασιμότητα των ατόμων που πλήττονται από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, τη διαδικασία παρακολούθησης, αξιολόγησης και διάδοσης της ενέργειας καθώς και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Η αξιολόγηση των προτάσεων θα γίνει από Επιτροπή Αξιολόγησης, η οποία θα διατυπώσει εισήγηση, την οποία θα υποβάλει στην Υπουργό Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, προκειμένου να εκδοθούν οι αποφάσεις επιχορήγησης και στη συνέχεια να υπογραφούν οι σχετικές συμβάσεις.

Σύμφωνα με το εθνικό θεσμικό πλαίσιο και ειδικότερα σύμφωνα με τον Ν. 2362/1995 (ΦΕΚ 98/Α'), η προμήθεια αγαθών, η παροχή υπηρεσιών και η εκτέλεση έργων συνολικού ποσού: έως 15.000 € συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. γίνεται με απευθείας ανάθεση, έως 45.000 € συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. γίνεται με συνοπτική διαδικασία με τη διενέργεια πρόχειρου διαγωνισμού, ενώ για ποσά άνω των 45.000 € συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. και έως τα κατώτατα όρια που τίθενται από το Π.Δ. 60/2007 (ΦΕΚ 64/Α'), απαιτείται η διενέργεια τακτικού διαγωνισμού. Οι ανωτέρω διαγωνισμοί διενεργούνται σύμφωνα με το Π.Δ. 118/2007 (ΦΕΚ 150/Α'). Οι αναθέσεις που αφορούν στα ποσά του Π.Δ. 60/2007 (ΦΕΚ 64/Α') γίνονται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού. Το ανωτέρω θεσμικό πλαίσιο είναι δεσμευτικό όχι μόνο για τις αναθέσεις μεμονωμένων έργων σε αναδόχους αλλά και για τη διαδικασία επιχορήγησης φορέων με σκοπό την υλοποίηση ολοκληρωμένων σχεδίων δράσης.

4.2 Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα

Η Κοινή Υπουργική Απόφαση που θα ορίζει το Σύστημα Διαχείρισης, Παρακολούθησης, Αξιολόγησης και Ελέγχου Δράσεων θα εκδοθεί στα μέσα του 2009, ενώ το φθινόπωρο του ίδιου έτους θα δημοσιοποιηθεί η Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς τους φορείς που επιθυμούν να υλοποιήσουν ολοκληρωμένα σχέδια δράσης, ώστε μέχρι το τέλος του 2009 να έχουν επιλεγεί οι κατάλληλοι φορείς. Η κατάρτιση των συμβάσεων θα γίνει στις αρχές του 2010, προκειμένου οι σχετικές δαπάνες να είναι επιλέξιμες.

5. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στις 614.658 €, εκ των οποίων το 50% θα καλυφθεί από εθνικούς πόρους και το 50% με συγχρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στην Πρόσκληση υποβολής σχεδίων δράσης που θα εκδώσει το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, θα καθορίζονται οι κατηγορίες δράσεις,

όπως αυτές θα προκύψουν από τη διαβούλευση, καθώς και ο σχετικός προϋπολογισμός αυτών. Τα υποβληθέντα σχέδια θα εγκριθούν κατόπιν συγκριτικής αξιολόγησης και μέχρι της εξαντλήσεως του διαθέσιμου προϋπολογισμού ανά κατηγορία.

6. ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Για τον συνολικό συντονισμό του έτους θα συσταθεί Ομάδα Διοίκησης Έργου (ΟΔΕ) με Απόφαση της Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας. Για την εφαρμογή του «Ευρωπαϊκού Έτους κατά της φτώχειας - 2010», θα εκδοθεί σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση μεταξύ των Υπουργείων Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και Οικονομίας και Οικονομικών, με την οποία θα καθορίζονται οι όροι και οι διαδικασίες διαχείρισης, παρακολούθησης, αξιολόγησης και ελέγχου των δράσεων του έτους καθώς και οι διαδικασίες για την υποβολή προτάσεων.

Ειδικότερα:

- θα περιγράφεται το είδος των ενεργειών που δύνανται να υλοποιηθούν, οι στόχοι τους αλλά και οι ωφελούμενοι - ομάδες στόχου, έτσι όπως θα διαμορφωθούν μέσα από τη διαδικασία διαβούλευσης.
- θα ορίζονται οι κατηγορίες των δυνητικών φορέων υλοποίησης, οι όροι και οι προϋποθέσεις συμμετοχής τους καθώς και το είδος της εμπειρίας που θα πρέπει να έχουν. Οι προτεινόμενες δράσεις θα αξιολογηθούν από ειδική Επιτροπή Αξιολόγησης.
- θα περιγράφονται οι επιλέξιμες δαπάνες, οι διαδικασίες χρηματοδότησης και ελέγχου των δράσεων, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα και η ορθή εφαρμογή τους.
- θα περιγραφεί η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης, η οποία θα διεξαχθεί υπό την ευθύνη της Μονάδας Αξιολόγησης της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων ΕΚΤ (ΕΥΣΕΚΤ), ενώ η εξωτερική αξιολόγηση των δράσεων του Έτους θα ανατεθεί σε ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα.
- θα συμπεριλαμβάνει όρους για την τήρηση κανόνων πληροφόρησης και δημοσιότητας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

¹ Ευρωπαϊκή Ένωση, 2008, *Απόφαση αριθ.1098/2008/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, σχετικά με το ευρωπαϊκό έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (2010)* [ΕΕ L 298 της 7-11-2008, σελ.20], <http://2010againstopoverty.europa.eu/>

² Μεταξύ 2001 και 2007, κατά μέσο όρο, οι ρυθμοί ανάπτυξης κυμαίνονταν πάνω από 4%, το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε από 59,4% το 2004 σε 61,4% το 2007 (EU-LFS), και το μέσο ποσοστό ανεργίας μειώθηκε από 10,5% το 2004 σε 8,3% το 2007 (EU-LFS).

³ Το ποσοστό των ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ανέρχεται σε 20% (EU-SILC 2007), υπολογιζόμενο έχοντας ως όριο (κατώφλι) για κίνδυνο φτώχειας το 60% του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου εισοδήματος. Κεντρικές διαπιστώσεις όσον αφορά την οικονομική επισφάλεια είναι η, ιδιαίτερα ανησυχητική, αυξητική τάση του κινδύνου φτώχειας για τα άτομα ηλικίας 0-17 ετών (2005: 21%, 2007: 23%), η διατήρηση της μεγάλης ηλικίας ως επιβαρυντικού παράγοντα – αν και διαχρονικά μειούμενου σημαντικά (άτομα ηλικίας 65+, 2003: 29%, 2007: 23%), τα πολύ υψηλά ποσοστά των εργαζομένων σε κίνδυνο φτώχειας σε σχέση με τα ευρωπαϊκά επίπεδα (εργαζόμενοι ηλικίας 18+, 2007: Ελλάδα 14%, μ.ο. EU25 8% κατ'εκτίμηση), καθώς και η αρκετά δυσμενέστερη θέση των νοικοκυριών στις αγροτικές περιοχές (αντανάκλαση εν πολλοίς της γήρανσης του πληθυσμού στην ύπαιθρο - 2006: κίνδυνος φτώχειας 21% σύνολο χώρας, 14% σε αστικές και 36% σε αγροτικές περιοχές).

Επιπλέον, καταγράφεται αύξηση του κινδύνου φτώχειας για τις οικογένειες με εξαρτώμενα μέλη (2004: 20%, 2007: 23%), αναιρώντας την έως σήμερα πάγια διαπίστωση ότι η παρουσία παιδιών στην οικογένεια συνοδεύεται και από μειωμένο κίνδυνο φτώχειας. Στα νοικοκυριά με 3 ή περισσότερα παιδιά ο κίνδυνος φτώχειας είναι της τάξης του 30% (2007). Στις μονογονεϊκές οικογένειες εκτιμάται μεταξύ 34% και 40% (σημειώνεται ότι τα ποσοστά αυτά θα πρέπει να διαβάζονται έχοντας συνεκτιμήσει το μεγάλο δειγματοληπτικό σφάλμα λόγω μικρού δείγματος)

Τέλος, ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στα προβλήματα κοινωνικής ένταξης που αντιμετωπίζουν εντονότερα συγκεκριμένες ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, όπως οι μετανάστες, τα ΑμεΑ, οι τσιγγάνοι κ.α.

Σημειώνεται ότι τα παραπάνω ευρήματα πρέπει να αξιολογούνται συνεκτιμώντας το γεγονός ότι η ιδιοκατοίκηση αποτελεί σχεδόν τον κανόνα στην Ελλάδα (προσεγγίζει το 80% στο σύνολο της χώρας και το 95% στις αγροτικές περιοχές). Ο συνυπολογισμός της ιδιοκατοίκησης ως τεκμαρτό εισόδημα εκτιμάται ότι μειώνει τον κίνδυνο οικονομικής φτώχειας κατά περίπου 1,9%

[Τα παραπάνω ποσοστά προέρχονται από τη δειγματοληπτική έρευνα EU-SILC και τα αναγραφόμενα έτη είναι τα έτη διεξαγωγής της έρευνας. Το έτος αναφορά εισοδήματος των ερευνών είναι το προηγούμενο από το έτος έρευνας].

⁴ Το ΕΣΔΕΝ, μαζί με την Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για τις Συντάξεις και την Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Υγεία και τη Μακροχρόνια Φροντίδα, αποτελούν διακριτά μέρη της συνολικής Έκθεσης Στρατηγικής για την Κοινωνική Προστασία και Κοινωνική Ένταξη.

⁵ ΕΣΔΕΝ: Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη, ΕΠΙΜ: Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων, ΕΣΠΑ: Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς

⁶ Ενδεικτικά αναφέρονται οι δράσεις που εντάσσονται υπό τον άξονα (δ) της 3^{ης} Προτεραιότητας και τους άξονες (α), (δ) και (ε) της 4^{ης} Προτεραιότητας του ΕΣΔΕΝ 2008-2010.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Οργανισμοί και φορείς οι οποίοι κλήθηκαν να καταθέσουν τις απόψεις τους για το Εθνικό Πρόγραμμα, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διαβούλευσης

[Το περιεχόμενο του Εθνικού Προγράμματος ήταν ένα από τα 3 θέματα συζήτησης κατά τη συνεδρίαση της Εθνικής Επιτροπής για την Κοινωνική Προστασία στις 12/05/2009. Επιπλέον, σχέδιο του εν λόγω κειμένου εστάλη σε ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων μερών, συμπεριλαμβανομένων οργανώσεων και φορέων από την Κοινωνία των Πολιτών, προκειμένου να ληφθούν οι θέσεις τους επί του περιεχομένου του Προγράμματος]

- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
- Υπουργείο Ανάπτυξης
- Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας
- Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας
 - Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων
 - Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών και Άλλων Πόρων
- Υπουργείο Δικαιοσύνης
- Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
- Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
 - Γενική Γραμματεία Δια βίου Μάθησης
 - Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς
 - Ειδική Γραμματεία Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης
 - Ειδική Γραμματεία Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Διαχείρισης Προγραμμάτων Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης
- Υπουργείο Εσωτερικών
- Υπουργείο Εσωτερικών
 - Γενική Γραμματεία Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
 - Γενική Γραμματεία Ισότητας
 - Γενική Γραμματεία Δημόσιας Τάξης
- Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών

- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών
 - Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος
- Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
- Υπουργείο Πολιτισμού
- Υπουργείο Πολιτισμού
 - Γενική Γραμματεία Αθλητισμού
- Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
 - Γενική Γραμματεία Δημόσιας Υγείας
 - Γενική Γραμματεία Πρόνοιας
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ)
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ)
- Επαγγελματική Κατάρτιση ΑΕ
- Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης (ΙΚΠΑ)
- Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής (ΙΜΕΠΟ)
- Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)
- Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕΘΕΑ)
- Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)
- Οργανισμός Εργατικής Εστίας
- Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ)
- Παρατηρητήριο Απασχόλησης – Ερευνητική Πληροφορική ΑΕ
- Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ)
- Κεντρική Ένωση δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ)
- Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας (ΕΝΑΕ)

- Εκκλησίας της Ελλάδος
- Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμΕΑ)
- Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)
- Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ)
- Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ)
- Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΓΣΕΒΕΕ)
- Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ)
- Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου (ΕΣΕΕ)
- Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ)
- Ελληνικό Δίκτυο για την Καταπολέμηση της Φτώχειας
- Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
- Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών
- Δίκτυο κοινωνικής υποστήριξης προσφύγων και μεταναστών
- Δίκτυο ROM
- Πανελλήνια Ένωση Ελλήνων Ρομ
- ΑΡΣΙΣ
- ΚΛΙΜΑΚΑ
- 50+ ΕΛΛΑΣ
- Κέντρο Μέρμνας Οικογένειας και Παιδιού
- Ευρωπαϊκό Λόμπι Γυναικών (ελλην. τμήμα)
- Μουφτία Κομοτηνής
- Ένωση Γυναικών Ελλάδας
- Διεθνής εταιρεία στήριξης οικογένειας

- Κέντρο Έρευνας Δράσης για την Ειρήνη
- P.R.A.K.S.I.S.
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικού και Επαγγελματικού προσανατολισμού (ΙΕΚΕΠ)
- Κέντρο Έρευνας και υποστήριξης θυμάτων κακοποίησης και κοινωνικού αποκλεισμού (ΕΚΥΘΚΚΑ)
- Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
- ΕΛΙΝΑΣ - Ελληνικό Ινστιτούτο Ανάπτυξης και Συνεργασίας
- Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης
- Κ Κέντρο Συμπαράστασης Παιδιών και Οικογένειας
- Το Χαμόγελο του Παιδιού
- Κέντρο Προάσπισης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων - ΚΕΠΑΔ